

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра ветеринарної хірургії ім. акад. І.О. Поваженка

“ЗАТВЕРДЖЕНО”
Факультет ветеринарної медицини
« 01 » червня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВЕТЕРИНАРНА ОНКОЛОГІЯ**
(вибіркова дисципліна)

Галузь знань: 21 «Ветеринарна медицина»

Спеціальність: 211 «Ветеринарна медицина»

Освітньо-професійна програма: «Ветеринарна медицина»

Факультет ветеринарної медицини

Розробники: доцент, кандидат ветеринарних наук, доцент Марія КУЛІДА
доцент, кандидат ветеринарних наук, доцент Павло СОЛОНІН

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни

Поширення онкологічних хвороб тварин та пов'язана з ними вибраковка тварин з кожним роком прогресує і займає чільне місце в переліку хвороб сільськогосподарських та дрібних домашніх тварин. У зв'язку з цим особливе значення має включення до програми підготовки фахівців ветеринарної медицини за освітньо-професійною програмою «Ветеринарна медицина» навчальної дисципліни «Ветеринарна онкологія» за вибором студента, що сприятиме підвищенню їх професійного рівня. Навчальною програмою передбачено 4 кредити ЄКТС, в тому числі лекції, практичні заняття та самостійна робота, форма контролю – залік. Передбачено засвоєння студентами на лекціях та під час самостійної роботи відповідних теоретичних знань, які дали б можливість їм виявляти у тварин доброякісні та злоякісні пухлини на ранніх етапах їх розвитку, вміти кваліфіковано ставити діагноз, формувати прогноз та призначати відповідне лікування. Практичні заняття знайомлять студентів з елементами діагностики пухлин та набуття певних практичних навичок, необхідних для майбутньої самостійної діяльності у сфері ветеринарної онкології.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	211 «Ветеринарна медицина»	
Освітня програма	«Ветеринарна медицина»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	4	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	5	-
Семестр	10	-
Лекційні заняття	15 год.	-
Практичні, семінарські заняття	15 год.	-
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	90 год.	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	2 год.	-

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета - засвоєння основ ветеринарної онкології з конкретним уявленням про причини, етіологію, патогенез, діагностику та застосування комплексного підходу в проведенні лікування онкохворих тварин.

Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню дисципліни «Ветеринарна онкологія»: «Неорганічна хімія», «Біофізика», «Латинська мова та термінологія», «Органічна хімія», «Анатомія тварин», «Фізіологія тварин», «Ветеринарна мікробіологія», «Ветеринарна вірусологія», «Ветеринарна імунологія», «Патофізіологія тварин», «Ветеринарна фармакологія», «Клінічна і лабораторна діагностика», «Оперативна хірургія та анестезіологія», «Загальна і спеціальна хірургія», «Внутрішні хвороби тварин».

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог;

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 9. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 13. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів не доброчесності.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК2. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час професійної діяльності

СК 7. Здатність організувати і проводити лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження й аналізувати їх результати.

СК 9. Здатність проводити акушерсько-гінекологічні та хірургічні заходи і операції.

СК12. Здатність розробляти та реалізовувати заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.

СК13. Здатність розробляти стратегії профілактики хвороб різної етіології.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 3. Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології.

ПРН 4. Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, приймати рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин.

ПРН 7. Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів.

ПРН 20. Володіти спеціалізованими програмними засобами для виконання професійних завдань

Компетентності першого дня:

1. Демонструвати розуміння етичних та правових рамок, в яких має працювати лікар ветеринарної медицини, включаючи професійні аспекти, аспекти, що пов'язані з благополуччям тварин, власників тварин, громадським здоров'ям, суспільні та екологічні аспекти, пов'язані з професійною діяльністю.

4. Сприяти та контролювати збереження здоров'я та безпеки себе, пацієнтів, власників тварин, колег та навколишнього середовища під час здійснення професійної діяльності; демонструвати знання про принципи забезпечення якості; застосовувати принципи управління ризиками на практиці.

9. Вміти критично мислити, здійснювати перегляд та оцінку літератури та презентацій.

10. Розуміти та застосовувати принципи концепції Єдиного здоров'я для забезпечення належної клінічної практики у ветеринарії, а також науково обґрунтованої та доказової ветеринарної медицини.

12. Використовувати професійні здібності для сприяння розвитку ветеринарних знань та реалізації концепції "Єдине здоров'я" з метою сприяння здоров'ю, безпеці та благополуччю тварин, людини і навколишнього середовища, а також досягнення Цілей сталого розвитку ООН.

18. Проводити повне клінічне обстеження та демонструвати особисту здатність до прийняття самостійних клінічних рішень.

19. Розробляти відповідні плани лікування пацієнтів та проводити лікування в інтересах кожної тварини під опікою, використовуючи доступні ресурси, а також надавати відповідні власні міркування щодо охорони здоров'я тварини та людини та навколишнього середовища.

20. Надавати невідкладну і першу медичну допомогу тваринам поширених видів. Розставляти пріоритети та розподіляти ресурси відповідно до кожної конкретної ситуації.

24. Використовувати базове діагностичне обладнання та ефективно проводити обстеження тварин відповідно до конкретного випадку, згідно з належною практикою охорони здоров'я та біобезпеки і чинними нормативними документами. Розуміти внесок цифрових інструментів та штучного інтелекту у теорію і практику ветеринарної медицини.

25. Розпізнавати ознаки можливих захворювань тварин, що підлягають повідомленню до відповідних державних органів, зоонозів, а також ознак жорстокого поводження з тваринами та вживати відповідних заходів, у тому числі повідомляти відповідні органи влади.

27. Правильно і відповідально призначати пацієнтам ліки та видавати їх відповідно до Законодавства та останніх настанов.

30. Належним чином виконувати асептичні процедури.

31. Безпечно проводити тварині седацію, загальну та регіональну анестезію; застосовувати хімічні методи витримки.

32. Оцінювати стан больової реакції тварини, управляти болем та запобігати завчасно тварині болю.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	тижні	усього	у тому числі				
лекційні			практичні	лаб.	інд	с.р.	
Модуль 1. Загальна онкологія							
Тема 1. Наука онкологія. Історія розвитку.	1-3	15	3	2	-	-	10
Тема 2. Особливості онкогенезу; види пухлин у тварин.	4-5	15	2	2	-	-	11
Тема 3. Пухлина і організм тварини на різних етапах канцерогенезу	6-7	15	2	2	-	-	11
Разом за модулем 1		45	7	6	-	-	32
Модуль 2. Принципи діагностики та лікування різних видів пухлин							
Тема 4. Загальні принципи діагностики тварин з різними видами пухлин	8-9	15	2	2	-	-	11
Тема 5. Загальні принципи лікування тварин з різними видами пухлин	10-11	15	2	2	-	-	11
Разом за модулем 2		30	4	4	-	-	22
Модуль 3. Новоутворення дрібних тварин							
Тема 6. Пухлини у дрібних домашніх тварин	12-13	15	2	2	-	-	11
Разом за модулем 3		15	2	2	-	-	11
Модуль 4. Новоутворення продуктивних тварин							
Тема 7. Пухлинні процеси у продуктивних тварин	14-15	30	2	3	-	-	25
Разом за модулем 4	-	30	2	3	-	-	25
Залік							
Усього годин		120	15	15	-	-	90

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Наука онкологія. Історія розвитку.	3
2	Особливості онкогенезу; види пухлин у тварин.	2
3	Пухлина і організм тварини на різних етапах канцерогенезу	2
4	Загальні принципи діагностики тварин з різними видами пухлин	2
5	Загальні принципи лікування тварин з різними видами пухлин	2
6	Пухлини у дрібних домашніх тварин	2
7	Пухлинні процеси у продуктивних тварин	2

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Класифікація новоутворень у дрібних і продуктивних тварин.	2
2.	Клінічне обстеження різних видів тварин з новоутвореннями різної етіології.	2
3.	Методи діагностики новоутворень у тварин.	2
4.	Хірургічне лікування різних видів тварин за новоутворень.	2
5.	Медикаментозні методи лікування різних видів тварин за новоутворень.	2
6.	Променева терапія.	1
7.	Види ускладнень при різних методах лікування новоутворень.	2
8.	Профілактика розвитку новоутворень у тварин.	2

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методи підготовки цитологічного матеріалу для проведення досліджень новоутворень. Параметри оцінки цитологічного матеріалу	5
2	Дослідження цитологічного матеріалу пухлин шкіри і м'яких тканин. Пухлини епітеліальної тканини. Пухлини мезенхімального походження	5
3	Дослідження цитологічного матеріалу пухлин шкіри і м'яких тканин. Меланома. Пухлини, що складаються з клітин круглої форми	5
4	Дослідження цитологічного матеріалу пухлин кісткової тканини	5
5	Дослідження цитологічного матеріалу пухлин ротової, носової порожнини, слинних залоз	5
6	Дослідження цитологічного матеріалу пухлин ока і орбіти.	5
7	Дослідження цитологічного матеріалу пухлин зовнішнього вуха	5
8	Дослідження цитологічного матеріалу пухлин піхви, шийки та тіла, матки	5
9	Дослідження цитологічного матеріалу пухлин молочної залози Доброякісні дисплазії і пухлини молочних залоз	5
10	Дослідження цитологічного матеріалу параанальних залоз і прямої кишки	5
11	Дослідження цитологічного матеріалу пухлин передміхурової залози.	4
12	Пухлинні захворювання системи крові	4
14	Молекулярно-генетичні зміни пухлинних клітин.	4
15	Роль репараційних систем клітини в пухлинній трансформації.	4
16	Канцерогени: загальні поняття ", " Хімічний канцерогенез.	4
17	Вірусний канцерогенез. Роль вірусів у виникненні пухлин.	4
18	Кінетичні закономірності пухлинного росту.	4
19	Пухлинний неоангіогенез. "	4
20	Протипухлинний імунітет: імунологічний нагляд організму-	4

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне та письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування

7. Методи навчання:

- метод практико-орієнтованого навчання;
- метод проєктного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебатів;

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Загальна онкологія		
Тема 1. Наука онкологія. Історія розвитку.		
Лекція 1	Знати історію розвитку науки онкологія.	-
Практична робота 1.	Вивчити класифікацію новоутворень у дрібних і продуктивних тварин.	20
Самостійна робота 1-3.	Вивчити: <ul style="list-style-type: none">- методи підготовки цитологічного матеріалу для проведення досліджень новоутворень та знати параметри оцінки цитологічного матеріалу;- методи дослідження цитологічного матеріалу пухлин шкіри і м'яких тканин, пухлин епітеліальної тканини та мезенхімального походження- методи дослідження цитологічного матеріалу пухлин шкіри і м'яких тканин, меланом, пухлин, що складаються з клітин круглої форми.	2
Тема 2. Особливості онкогенезу; види пухлин у тварин		
Лекція 2	Знати особливості онкогенезу та види пухлин у тварин.	-
Практична робота 2.	Знати і вміти проводити клінічне обстеження різних видів тварин за новоутворень різної етіології.	20
Самостійна робота 4-6.	Вміти проводити: <ul style="list-style-type: none">- дослідження цитологічного матеріалу пухлин кісткової тканини;- дослідження цитологічного матеріалу пухлин ротової, носової порожнини, слинних залоз;- дослідження цитологічного матеріалу пухлин ока і орбіти.	4
Тема 3. Пухлина і організм тварини на різних етапах канцерогенезу		
Лекція 3	Знати етапи канцерогенезу.	-
Практична робота 3.	Знати і вміти використовувати на практиці різні	20

	методи діагностики новоутворень у тварин.	
Самостійна робота 7-9.	Вміти проводити: <ul style="list-style-type: none"> - дослідження цитологічного матеріалу пухлин зовнішнього вуха; - дослідження цитологічного матеріалу пухлин піхви, шийки та тіла, матки; - дослідження цитологічного матеріалу пухлин молочної залози та доброякісні дисплазії і пухлини молочних залоз. 	4
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Принципи діагностики та лікування різних видів пухлин		
Тема 4. Загальні принципи діагностики тварин з різними видами пухлин		
Лекція 4	Вивчити загальні принципи діагностики тварин з різними видами пухлин.	-
Практична робота 4.	Знати і вміти проводити хірургічне лікування різних видів тварин за новоутворень.	30
Самостійна робота 10-12.	Вміти проводити: <ul style="list-style-type: none"> - дослідження цитологічного матеріалу параанальних залоз і прямої кишки; - дослідження цитологічного матеріалу пухлин передміхурової залози; - диференціацію пухлинних захворювань системи крові. 	5
Тема 5. Загальні принципи лікування тварин з різними видами пухлин		
Лекція 5	Знати загальні принципи лікування тварин з різними видами пухлин.	-
Практична робота 5.	Вивчити і вміти проводити медикаментозне лікування різних видів тварин за новоутворень.	30
Самостійна робота 13-15.	Знати молекулярно-генетичні зміни пухлинних клітин та роль репараційних систем клітини в пухлинної трансформації.	5
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Модуль 3. Новоутворення дрібних тварин		
Тема 6. Пухлини у дрібних домашніх тварин		
Лекція 6	Вивчити пухлини дрібних домашніх тварин	-
Практична робота 6.	Знати і вміти застосовувати променеву терапію за лікування онкохворих тварин.	60
Самостійна робота 16-18.	Розуміти загальні поняття: <ul style="list-style-type: none"> - хімічний канцерогенез; - вірусний канцерогенез; - роль вірусів у виникненні пухлин. 	10
Модульна контрольна робота 3.		30
Всього за модулем 3		100

Модуль 4. Новоутворення продуктивних тварин		
Тема 7. Пухлинні процеси у продуктивних тварин		
Лекція 7	Вивчити пухлинні процеси у продуктивних тварин	-
Практична робота 7.	Знати види ускладнень за різних методів лікування новоутворень та вміти їм запобігати.	30
Практична робота 8.	Знати і вміти застосовувати на практиці профілактичні заходи щодо розвитку новоутворень у тварин.	30
Самостійна робота 19-20.	Знати: - кінетичні закономірності пухлинного росту; - пухлинний неоангіогенез.	10
Модульна контрольна робота 4.		30
Всього за модулем 4		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен/залік	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	
Курсова робота		100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перекладання	роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перекладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу.
Політика щодо відвідування	відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету).

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=467>);
- підручники, навчальні посібники, практикуми:
 - Ветеринарна Онкологія / Мазуркевич А.Й., Малюк М.О., Куліда М.А., Кладницька Л.В., Величко С.В.: посібник, Київ: НУБіП України, 2023, 200 с.
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти:
 - Сухонос В.П., Малюк М.О., Куліда М.А., Солонін П.К. «Інноваційна хірургія тварин», методичні вказівки, К.: КОМПРИНТ, 2020, 34 с.
 - Загальна ветеринарна хірургія: навчальний посібник. Солонін П.К., Куліда М.А., Климчук В.В. – Київ : НУБіП, 2026. – 272с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Small Animal Oncology, An Issue of Veterinary Clinics of North America: Small Animal Practice. 1st Edition, Craig Clifford, Philip J Bergman, Volume 54-3 - March 25, 2024. Imprint: Elsevier.
2. Veterinary Oncology /Klopfleisch, Robert. (2020). Basic Principles of Carcinogenesis. 10.1007/978-3-319-41124-8_1.
3. Oh, J.H., Cho, J.Y. (2023). Comparative oncology: overcoming human cancer through companion animal studies. *Exp Mol Med* 55, 725–734 <https://doi.org/10.1038/s12276-023-00977-3>
4. Клінічна онкологія: посібник Бетезди: 5-е видання. Джейм Абрагам, Джеймс Л. Галлі, 2021, 944.
5. Онкологія : підручник / [А. І. Шевченко, О. П. Колеснік, Н. Ф. Шевченко та ін.] ; за ред. А. І. Шевченка. – Вінниця : Нова Книга, 2020. – 488 с.
6. Онкологія : підручник / В. Ф. Завізіон, І. М. Бондаренко, А. В. Прохач та ін. – Львів : Видавець Марченко Т. В., 2021. – 480 с.